

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz kordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 51. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Tiszáék merényleteinek méltó betetőzése.

A választói javaslat érdemleges kritikája.

A „Szekely-Udvarhely” eredeti közleménye.

III.

A kormány-javaslat a választói jogosultságot annyi feltételhez köti, hogy azok törvényre válása esetén, valóságos művészetre lesz szükség, hogy bárki is a felállított tilalomfák és kautálék dacára, a választói jogosultságát bebizonyíthassa.

De lássuk magát a javaslatot a maga szörnnyű meztelenségében.

Minden egyetemet, vagy ezzel egyenrangú képesítést szerzett egyén 24 éves korában választó és választható (3 §) A hivatalnokok, papok és többé kevésbé a mindenkori kormánytól függő egyének részére tehát a lehető legszélesebb kedvezményt kívánják biztosítani.

Ezzel szemben azonban a többi társadalmi osztályba tartozókkal, tehát az állampolgárok zömével szemben már ahhoz, hogy választó, vagy választható legyen, a javaslat a 30 éves kort határozza meg. (2 §)

Ez a harminc éves életkor kívánata azonban elenyészően csekély abszurditás ahhoz, amiket a javaslat még elkövet.

A 30 éves korhatár mellett ugyanis még azt is megkívánja a javaslat, hogy az, aki magát a választói névjegyzékbe felvétetni kívánja, igazolja azt, hogy a hat elemi osztályt elvégezte, s ezenkívül valami egyenes állami adót fizet, iparengedéllyel bír, vagy valamely iparüzletben vagy mezőgazdaságban előmunkásként állandóan alkalmazva van, avagy igazolnia kell azt, hogy a katonaságnál, avagy a csendőrségnél altiszti rangfokozatot ért el.

Ha ez nem jogfosztás, ha ez nem oly tilalomfa, amely a polgárság zömének lehetetlenné teszi a választói jogosultság elnyerhetését, akkor semmi sem az.

Először is a fönt elsoroltak zöme egyenes adóval megrótt állampolgár, akik a jelenlegi törvény szerint már 20 éves korban választók és választhatók voltak anélkül, hogy az elsorolt tilalmak jogosultságukat kétségessé tették volna.

De egyenesen nevetséges az, hogy akkor, amikor az állami népoktatás és az elemi iskolák általános kötelezettsége egy végre nem hajtott törvénybe foglalt írott malasztot képez, amikor a falusi elemi iskolák oroszlánrésze csak 4 osztályra van berendezve, s egy tanító száz, meg száz gyermekkel küzdve, vitustáncot jár az elemi ismeretek minimális általánosítása érdekében, akkor amidőn száz meg száz községben még első elemi iskola sin-

czen akkor, amikor ez éppen a mindenkori kormányok égbekiáltó büne, — ilyen korlátokkal komolynak képzelt egyének, egy ország kormányzására vállalkozott emberek, elő mernek hozakodni.

De ha az a szerencsétlen állampolgár, akinek az állam rémítően emelkedő terhei miatt a párnát is ki rágatták már a feje alól, nem képes igazolni a hat elemi iskola elvégzését, a javaslat szerint a Tisza et Co cég kegyelméből szavazatjoghhoz jutna, ha a kormány által a nép nyakára küldött főispánok befolyása alatt álló vármegyei közigazgatási bizottság által minden esetre a főispán szája izének megfelelő pártatlanok sorából kiválasztott egyének előtt kétségtelenül beigazolja azt, hogy ő írni és olvasni, tud, de ekkor még igazolnia kell azt hogy legalább 20 korona egyenes adót fizet, vagy 8 katasztrális hold intenzív művelés alatt álló földje van, vagy valami iparüzletben, avagy gazdaságban, ugyanazon helyen legalább két éve, mint munka vezető van alkalmazva. Ha azonban alkalmazásának minősége nem előmunkási, úgy öt évi egy munkaadónál való folytonos alkalmazást kell igazolnia.

Végre ha a választói jogosultságra váró szerencsétlen flótás még írni és olvasni sem tudna, jogot csak akkor nyerne, ha legalább 40 korona egyenes adót fizetne, avagy 16 katasztrális hold föld boldog tulajdonosának vallhatná magát.

Ezekhez a kívánalmakhoz már nem kell kommentár. Ezek a tilalomfák minden Demosthénésnél érthetőbben beszélnek. Csupán az az érthetetlen és valószínűleg az teszi a kormány-javaslatát demokratikussá, hogy éppen azon kerületekkel szemben képeznek a legnagyobb mértékben jogfosztást, amely kerületek a mai mindenható és mindenre kapható többséget összegyűjteni segítették az utóbbi választások során.

Rövid séták a városi költségvetés körül.

Irta: Szabó József, szabó, városi képviselő.

II.

A vadászati jog.

A községi jogok jövedelmei között ott szerénykedik a vadászati jog használatára is évi 40 K-val. Nehogy valaki többet olvasson ki belőle, betűvel is ide írom: **negyven koronával.**

Én nem mondom és nem állítom, hogy itt is magánérdek játszik közre, avagy pláne valami panamaféle szaga lenne a dolognak. Az sem mondom, hogy a vadásztársaság érdekében állva ez a borravaiónek is nevetségesen csekély összeg. Azt sem hangsúlyozom, mintha a licitáción lett volna egy magán vadász, aki többet ígérjen, mert én nem voltam ott.

Azt azonban vallom és állítom, hogy a város összes területe 4700 katasztrális holdnyi és ebből vadászatra, mintegy 3500 katasztrális hold bizonyára számítható. Már pedig háromezeröttszáz holdnyi vadászterületért itthon, a város határára évi negyven korona bérösszeg, mégis igen kevésnek tűnhetik fel bárkinek.

A csudálkozástól nem tudnak hová lenni az emberek, hogy a szomszédos Felsőboldogfalva község sokkal kisebb területét évi 100 K-án felül adta ki.

Ezen kívül Székelybetlenfalva, Árvátfalva, Remete s más községek, szóval a közelünkben levő faluk, melyek együtt véve sem tesznek akkora területet, mint a székelyudvarhelyi, százakat vesznek be a vadászati jog használatából és mi ezekkel szemben, csak 40 koronáccával kucorgunk a költségvetésnél.

Hol itt az arány!? Miért kell nekünk tekintettel lennünk arra, hogy a vadász urak nagyobb része az ugy nevezett honorácior osztályból kerül ki és pótdó terhünket sem viseli!?

Vajjon miért nem akad itt is egy élelmes ember, mint régente a halászatnál, aki 40 K helyett kivége a város vadászati jogát 41 koronáért s ha kell, még többért is!? Hiszen ez a csekély összeg a büntetéspénzekből ezeket jövedelmezne, mert a vadász urak nagy része ugy sem igen megy a város határára túl vadászni, mivel az már messze van.

Legnagyobb baj, hogy a város mint erkölcsi testület előnyeit eddig nem igen volt, aki teljes odaadással szemelött tartsa.

Az árverési és árlejtési hirdetéssel egyoldaltan „takarékoskodtak” s amit így a vámon nyerni véltek, ezer meg ezerannyit a révén elvesztesgettek.

A város háztartása olyan, mint bármelyik magán ember gazdasága vagy üzlete. Ezt kell jövőre nézni azoknak, kik arra hivatottak és akik azért kapják most már elég tisztességes fizetésüket.

Itt nem a barátság, egyik vagy másik érdek beszél, hanem a valódi közjó elővittele. Ez pedig azt követeli, hogy kellő időben, legalább egy hónappal előbb tegyék közzé a hirdetéseket pártkülönbség nélkül az összes helyi lapokban. Hadd lássa és olvassa a közönség minél szélesebb körben a közérdeket szolgáló hirdetéseket.

Ne tekintsek az ilyesmit is szubvencionális monopoliumnak, mert a város ügyeit politikai pártérdek szerint vezetni, nem ildomos, sőt nagyon is káros épen a város szempontjából.

Több pártatlan ügybuzgóságot és teljes nyilvánosságot kérünk s várunk az illetékes köröktől és akkor egész bizonyossággal mondom, nem lesz többé 40 koronás vadászati hasznóbér s ehhez hasonló közvagyon fecsérlés a város közérdekű gazdálkodásában.

Jövőre a vásárvámról szölok.

OLVASSUK és terjesszük a függetlenségi lapokat, ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért!

A járványzárlat.

„Nem azért jöttem, hogy a törvényt megszegjem — mondja Krisztus Urunk — hanem, hogy betöltsém“.

A főnti címet is nem azért tűztem ki, hogy a törvénynek a járványzárlatra vonatkozó rendelkezéseit eltöröltessem, vagy azoknak fontosságán és hasznosságán csorbat üssek, hanem hogy a nagyközönség annál inkább belássa azoknak jótékony következtéseit s megismerje a járványzárlat alatti teendőit.

Mi is az a járványzárlat? A ragadós betegségek tovább terjedése és hurcolásának megállítására.

Igen sok ember azt mondja, hogy a betegség nem ragad. Nálunk a leggyakoribb ragadós betegség a himlő. A nép annyira közömbös a betegséggel szemben a gyakori megjelenése miatt, hogy nem is igen fél tőle. A törvénynek e tekintetben való óvintézkedéseit számba sem veszi.

— Hiszen én is voltam benne (himlős), még sem haltam meg!

— Oh, az semmi sem, benne van a testben, ki kell verődjék!

— Hát a legelsőre kiről ragadt el? stb.

Ilyen s ezekhez hasonló ellenvetések hallhatók igen gyakran a törvény óvintézkedéseivel szemben. E könnyelmű gondolkodás az oka aztán a himlő miatti nagy halandóságnak és sok felszedségnek: pl. süket-ség, megvakulás, arcbőr-ripacsosság s ki tudná elé számlálni hamarjában, hogy még minek?

Az orvosok mindenkit beoltanak a himlő ellen s mégis ritka, aki meg nem kapja e nyavalyát.

Az én leányocskám is volt himlős; megkapta az iskolában másodszor is. Orvost kellett hivatnom, mert oly nagy foku köhögéssel és lázzal jelentkezett, hogy tüdőbajnak hittük. Az orvos rögtön felismerte a betegséget és orvosságot rendelt; de egyuttal intézkedett az iránt is, hogy járványzárlat alá tétessen. Meghagyta szigorúan, hogy a többi testvéreitől elkülönítsen a beteget; lévén még a háznál 4 drb és 3 drb távol.

A családomban tüstént megtettem a szükséges óvintézkedést: hogy a beteg testvéreikhez a többiek ne közelítsenek, az evő- és ivóeszközöket ne használják, a kapun ki ne menjenek, míg a piros cédulát le nem veszi róla a bíró stb. Mégis az egyik gyerek elszökött.

No, de nemsokára megjelentek a kapu előtt egymást váltogatva az örök. Ekkor már a gyermekek is megszeppentek és belátták, hogy nem szabad a kapun kimenni. Tehát az örök szükséges azért, hogy a fertőzött családnál levő gyermekeket visszatartsa, szükséges azért, hogy a zárlat alatti családnak mindenben segédkezet nyújtson.

Ha a zárlat szigorú zárlat, akkor a hatóság is tartsa kötelességének pontosan őrt állítani. Ha a család annyira szegény, életmi és orvosi segínyt nyújtani, mert az nem járja, hogy akik a család főtartását hordozzák, azokat a mindennapi betevő falat megszerzésétől elzárja a törvény. Kell, hogy könnyөрületesség is lakozzék a szivekben és segínyt nyújtson a szükségben levőknek. E célból minden községben szükség volna egy olyan alapra, melyből az arra szorultak járvány idején segélyeztetnének és ingyenes gyógykezelésben részesíttetnének.

Visszatérve a járványzárlat alá tételre, az első napokban semmibe sem tarttam, mert azt hittam rövid tartalmu lesz. De biz' nem úgy történt. Hát a gimnáziumban levő fiamnak nem lehetett hazajönni, neki ellátásról kell gondoskodni. No ez csak 50 korona. A beteg leányom polgárista s ha a zárlat tart, akkor nem vizsgálhat a kellő időben. Itt siettetni kell a betegség megszűnését.

A többi gyermekem is meghimlőztettem, így egyszerre lett öt betegem. Ismét orvost hívtam, mert az egyiknek a torkán vort ki a himlő; az első betegnél meg a himlő utókövetkezményei jelentkeztek: vízkórság fölfolyás stb. s mondtam az orvos a legjobb tudásával, minden bajnak elejét vette úgy, hogy sem halál, sem felszedség nem következett be. Adja is meg azért az Isten az orvost minden javával, hogy még sok betegem segíthessen!

És itt megint fel kell említenem azt, hogy sokan a járványzárlattól való félelem miatt, nem hívnak orvost a himlős beteghez, a miért keservesen meglekölnek, mert vagy halál v. felszedség lesz igen sok esetben a betegség következménye; vagy ha orvost hívnak is, akkor hívják, mikor már késő.

Járvány idején az orvosi segítség mulhatatlanul szükséges lévén, kívánatos volna, hogy a járvány-orvosi állások szerveztesse-nek, hogy az orvos díjtalanul és minden harmadik nap látogathat meg minden egyes beteget. Így a halandóság csökkenne, az állam több munkaejét nyerne.

Olvasom és hallok, hogy itt-ott himlő-járvány van, azért írom a főntieket. K. M.

A galambfalvi

öreg tölgyfa.*

Írta: Dr Hofer András.

Az „Erdély“ 1903-iki évfolyamában (61. oldal) Papp Mihály ny. esendőrezredek egy 6 : 2 m. kerületű és 2 m. átmérőjű öreg hársfát ír le Osdoláról. Közleményét azzal a kérdéssel végzi, hogy vajjon van-e az Eke működési területén lapályos helyen nagyobb fa s hol?

Bár a galambfalvi öreg tölgyfa nem éppen lapályos területen él, még sem állom meg, hogy az „Erdély“ olvasóinak föl ne hívjam rá a figyelmét.

Erdély egyedüli szinmagyar vármegyében Udvarhelyben, Székelyudvarhely és Székelykeresztúr között, mindjárt a híres agyagfalvi réten alul a Nagyküküllő jobb partján, lankás oldalon fekszik Nagygalambfalva. Jöszemű ember a vasuti kocsis ablakából is ki tudja választani a falu fái között azt a hatalmas koronát, amelyen a Sebessyek egykori kuriájának kertjében a galambfalvi öreg fa visel.

Jó magam — őszintén megvallom — mély meghatottságot éreztem, mikor először álltam szemtől-szembe ezzel a faóriással. Én, aki tart karokkal 180 cm.-t ölelek, csak öt öllel tudtam körül keríteni; a törzs kerülete tehát 9 m., átmérője 2 : 8—3 m. Ez a hatalmas, t. k. kettős törzs kb. 3—4 m. magasságban először két vastag agra válik szét, de itt kezdődik az általános elágazása is. A fa magassága 25—30 m., tehát kb. mint egy háromemeletes ház.

Nem tudom, hogy valami monda füződ-nék hozzá, csupán annyit hallottam, hogy a székelyek hito szerint egykor Rakóczi Ferenc pihent meg alatta.

Mondják, hogy őriásunknak közvetlen közelében egy hatalmas nagy tölgyfa diszlett egészen 1867-ig, amikor egy nagy vihar ledöntötte.

Bizonyos, hogy ez az öreg tölgyfa több száz év taruja. Mindamellét teljesen ép. Jelenleg a Jakab Adolf birtokán van, aki az érdeklődőket szívesen hozzábocsátja.

Aki szereti a klasszikus szépet, ha utjába esik, ne feledje el megnézni a galambfalvi agg őriást. És jusson eszébe akkor, hogy azt a tulajdonosa akkor vághatja ki, a mikor neki tetszik.

*Az „Erdély“ honismeretű folyóirat 1912. évi 11-ik számából vettük át e cikket, mely vármegyénk közönségét közelről érdekli. Szerk.

Méhészet.

Teendők a kezdő méhészek számára.

A lejárt 1912-ik év kellemetlen időjárása következtében igen nagy számba fordultak elő olyan méhcsaládok, a melyek a szükséges méz mennyiséget nem tudták begyűjteni s a melyek a méhész segítségére szorultak.

Lehetnek olyan méhészek, a kik ha etették is méheiket, nem a kellő időben, hanem igen későn tették. Lehetnek olyanok, kik egyáltalán nem nyújtottak semmi segínyt, hanem a véletlen sorsra bízták őket.

Sem az első, sem az utolsó nem helyes eljárás, mert a veszély nincs elhárítva.

Az első eljárás azért nem helyes, mert a későn feleltetett mézet nem tudják befedelesni s fedetlen állapotban a téli vízpáráról megerjed és a megromlott méztől a méhek vérhasba esnek, a mely igen sok esetben teljesen a méhek megsemmisülésével végződik.

A másik esetben biztosan tudunk kell, hogy ha nincs meg a télire szükséges méz-mennyiség, kikerülhetetlen a katasztrófa.

A szabály ugyan azt mondja, hogy csak olyan méhcsaládot vigyünk telelőbe, amelynek ép, fiatal anyja, erős, népes és kellő mézkészlete van.

Ezt a szabályt mindnyájan kifogástalanul találjuk, csak az a nehézség, hogy igen gyakran el kell térnünk attól s a gyengébb méhcsaládokat is telelőbe vesszük, a melyet ha képesek vagyunk megtartani, a nyár folyamán szépen megjutalmazzák fáradozásainkat.

Ha az őszi folyamán egyik vagy másik ok miatt elmulasztottuk volna méhcsaládaink mézszükségletét pótolni, ha szükséges, téli időben is nyújthatunk segítséget, a mellyel a következőképen járunk el.

A megcukrosodott mézet fazékba tesszük, a mézes fazekat egy nagyobb edénybe, melybe vizet töltünk s fenekére egy kis deszka darabot helyezünk. A mézes-fazekat a vizes edénybe s így elkészítve, a tüzelőre tesszük és mindaddig ott tartjuk, amíg a méz teljesen feloldódik (a melegítés alatt a víznek forni nem szabad).

Az ilyen módon feloldott folyékony meleg mézhez egy főzőkanál segítségével annyi porcukrot keverünk, hogy belőle tésztazerű keverék legyen. Ha a keverék elég sűrűvé vált, gyuródeszkára tesszük, hol a porcukor hozzáadásával kézzel addig gyurjuk, míg keményvé nem válik. Néhány nappal később ismét megcukrozzuk és újra áttagasztjuk, mire a keretekbe nyomva, a méheknek beadjuk.

Ezen eleséget a következőképen helyezük el a keretekbe. Egy olyan munkáméh építményű keretet keresünk, melybe régi fekete lép van. A lép celláit éles késsel levágjuk, hogy csak a közfal maradjon meg s az összegyurt eleséget vigyázattal a keretbe nyomjuk.

Ezen művelet előtt a keretet a műlép feiragasztása alkalmával használt deszkalapra helyezük s így igen célszerűen nyomkodhatjuk az eleséget az első keret-oldalba. Nem kell attól tartanunk, hogy a lépközfal kitörök.

A műlép-iragasztó deszkát a keret másod- és harmadik oldalán alkalmazott töltésnél, nem használjuk.

Az így elkészített eleség, hogy jobban megálljon a keretbe, célszerű azt ritka tüllel befedni, mit néhány rajzsöggel a kerethez erősítünk.

Ha az egyik oldal készen van, akkor megtöltjük és elzárjuk a másik oldalt is. Egy ilyen módon elkészített keret 1 kgr. tápanyagot tartalmaz. Három kerettel kitelelhet egy gyengébb család.

Az ilyen etetésnél az is előnyös, hogy a keretek a méhek által kiépítettnek és ez okból a tápkeret készítéséhez here lépést nem használunk.

Ilyen tápkeretet nemcsak a kaptárakba, hanem a szalmakosba is használhatunk. A koszból egy üres lépést kivágunk és a keretet helyébe illesztjük, a melyet ott is hagyunk tavasszal is.

Székelyszombor, 1913. január 17.

AMBRUS ANDRÁS,
méhész.

Irodalom.

Oh, azok a gyermekek! A modern magyar anekdotakincsnek, a Vidám Könyvtárnak legkedvesebb füzeté az, amely a nyomdából most került ki. Csupa gyerek a szereplője, de itt ne tessék a német származásu, rendszerint boszantóan ostoba gyermekszájra gondolni, mert a Vidám Könyvtár új füzeté elsőrangú finom ötletek, kacagtató elmés történetek válogatott gyűjteménye. A legkiválóbb magyar humoristák írják a Vidám Könyvtár anyagát, amelyet Tábori Kornél szerkeszt változatos gonddal. A könyvtár ebben a 14-ik füzetében egész sereg ismert nevű ember híres gyereke is szerepel és a gyermeklélek buvácai sok frappansul mulatságos adatot találnak benne. Nagy Endre, Szini Gyula és Tábori Kornél írják ezt a csinos füzetet, a melynek ára mindössze 40 fillér. Minden jobb könyvesboltban és a nagyobb vasúti állomásokon is kapható.

Az egri ügyvédi kamara a kormány ellen.

Az egri ügyvédi kamara február 2-án tartja meg évi rendes közgyűlését. A közgyűlés elé a kamara tagjainak nagy része határozati javaslatot terjeszt, amelyben a következőket kéri kimondani:

A kamara elítéli és a parlamentáris mus alapelveibe ütközőnek találja a törvényalkotásnak a karhatalom alkalmazása mellett érv rendszerét, a parlamenti kisebbségnek a képviselőházból való erőszakos eltávolítását és a többségi uralom formájába burkolt házelnöki abszolutizmust.

A kamara végzetesnek találja a kivételes állapotokról alkotott törvényt.

A kamara sürgősen követeli a jogfolytonosság helyreállítását. A tervezett választójogi reformban nem haladást, hanem a mai tarthatatlan állapottal szemben is visszavetést lát.

HIREK.

† Borszéky Soma

A székelységnek gyásza van. Meghalt Borszéky Soma, a jó lelkű, nemes szívű Soma bácsi, a székelyi fiúk édes apja.

Meghatva írjuk le a sorokat és a székelység soha el nem múló halakoszoruját helyezük a jó Soma bácsi már felhatalott sírjára, akinek szive mindig érettünk dobogott.

Borszéky Soma nyug. miniszteri osztálytanácsos e hó 17-én 86 éves korában hunyta le szeméit Nagyszébenben, hol e hó 19-én d. u. 3 órakor az ág. ev. temető kápolnájából helyezték örökös pihenőre.

Gyergyói székelyi családból származott. A szabadságharcot, mint honvédtiszt küzdötte végig. A kiegyezés után a kereskedelemügyi minisztérium szolgálatába lépett, honnan néhány évvel ezelőtt, mint miniszteri tanácsos nyugalmába vonult. Azóta kizárólag a székelység ügyeinek szentelte életét.

Nagy tevékenységet fejtett ki a székelyi-

földi vasutak kiépítése ügyében s e tárgyban egészen önzetlenül, saját költségén, több röpiratot és könyvet is írt és adott ki az eszme szolgálatára.

Igen sok cikke jelent meg a „Székely-Udvarhely“ hasábjain is, amelynek hűséges előfizetője volt; jelölül annak, hogy a székelyi ügyek iránt utolsó lehetéig érdeklődött.

Míg a fővárosban lakott, a Budapestre került székelyi ifjúságnak valóságos édes atyja volt. Anyagi és erkölcsi támogatásával igen sok ifjunak szerzett megélhetést.

Nem volt a székelységnek olyan ügye, amely Soma bácsit ne érdekelte volna. Ideális lelkesedése oly nagy volt, hogy nem egyszer Marosvásárhelyre a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara egy-egy ülésére Budapestre utazott, sőt Székelyudvarhelyen is egyik méhészegyleti választmányi ülésen részt vett. A Székely Szövetség évi nagygyűléseinek pedig feleségével, a nemzeti Nagyasszonnyal együtt állandó látogatója volt.

Pár évvel ezelőtt Nagyszébenbe költözött, hol most az erdélyi magyarság és különösen a Székelyföld mérhetetlen veszteségére, elragadta a halál.

Emlékét kegyelettel fogja minden igaz székelyi öszinte szívében megőrizni. Mi pedig Széchenyi István gróftól, a legnagyobb magyartól átvett örökségét: az apahida—marosvásárhely—székelyudvarhely—sepsiszentgyörgy—konstancai tranzverzális vasúti tervények keresztül vitelét vesszük át tőle és fanatikus lelkesedéssel követeljük, hogy az a székelység felemelése, lételemének megerősítése érdekében, minél előbb kiépítsék.

Ehhez ragaszkodott Soma bácsi, ezért áldozott, futott-fáradott hajlott korára való tekintet nélkül és bizonyára utolsó szavai is ezek voltak: „Székely vasutat a székelységnek!”

Ezzel a négy szóval bucsuzunk mi is Soma bácsitól épen úgy, mint a vitéz harcosból féjverlővésekkel vesznek bucsut bajtársai.

Isten vele! Pihenjen csendesen! A székelység haláimában fogja őrizni az öreg testű, de ifjú lelkű apostol — Soma bácsi nevét!...

— **Kormány-bukas** felé jár az idő keze, mert nemcsak a választó-jog legyőzhetetlen a közvélemény-hullám, de az adókérdés, a horvát-kérdés és a belső munkapárti összeomlás nagy feladata is egészen biztos fokmerőként mutatja, hogy fogytán van a drót, kevés a drótosítót arra, mikép a szétmálló, osztályérdek-káposztát főző Tisza—Lukács-féle fazekat, összedrótózza. Návay Lajos volt képviselőházi elnöknek, ki a munkapártból kilépett és fölesküdt a kormány választói javaslata ellen, bizalmat szavazott Temesvár város közönsége a vasárnapi beszámolóján. Apponyi Albert gróf és Vázsonyi Vilmos riadója nyomán Arad népgyűlése Tiszának (képviselőjüknek) bizalmatlanságot szavazott. Déry Zoltán és Zsuzsák István képviselők részvételével Erzsébetfalván lelkes népgyűlés volt, amely bizalmát nyilvánította a küzdő ellenzéki pártoknak. Mind ez egy napon történt. Ezt keféltetik, simogathatják, gazdájuk szájaize szerint tállalhatják fel a kormány zsoldjában élősködő lapok, de le nem tagadhatják, meg nem történté nem tehetik. „Két nagy tárgya van az ellenzék küzdelmének — mondotta Apponyi gróf. Helyre kell állítanunk az országosan megzavart jogrendet és szélesen meg kell alapoznunk a jövő parlamentjét. A kormány, a mint a parlamenti jogrend problémáját jogbontással alkotta meg úgy, az új parlament megalapozásának problémáját is a jogfosztásnak alapján akarja megoldani. A leg-síralmasabb a dologban az, hogy ezt a vakmerő játékot a választójog kérdésével a nemzeti politika jelszava alatt üzik.“ „Két for-

radalmár van Magyarországon — hangsúlyozta később Vázsonyi. Az egyik ott ül a házelnöki székelben, a másik a miniszterelnöki székelben. Ezeknek eltávolítása szükséges ahhoz, hogy az országban a törvénytisztlet uralma újra helyreálljon s hogy lerakhassuk alapjait a jövő Magyarországnak“. Hiába bujkálnak az ellenzék erőteljes akciója elől a kormány emberei, sorsuk meg van pecsételve, bukásuk elkerülhetetlen.

— **Székelyi Ferenc** volt igazságügyi miniszter, miután tárcáját letette és a király előtt is kifejtette elhatározásának okait, bejelentette a munkapárti elnökségének, hogy a pártból is kilép. Szombathelyi választóihoz pedig nyílt levelet intézett, amelyben kimerítően elmondja kilépésének igen nyomós indokait.

— **A szabadlyceumon** rendkívül érdekes előadást tartott vasárnap Dr. Hofer András ref. koll. tanár az összegyűlt érdeklődő közönség feszült figyelmé mellett. A nusról értekezett, amely oly fontos és nélkülözhetlen az élet különböző viszonylataiban. A nagy tetszéssel fogadott előadást Jók Mihály sikerült szavalata követte. Lévy „Mikes“ c. költeményét adta elő. Biró István tanár, bizottsági elnök fejezte ki köszönetét a közreműködőknek. Vasárnap, e hó 26-án Dr. Imreh Domokos közkezdőorvos tart igeu érdekes előadást. Vetiűtt képek is lesznek. A tanulságos előadásokra felhívjuk közönségünk és az ifjúság figyelmét. Azt az egy órát, melyet vasárnap délután 2—3-ig mindenki e célra fordíthat, senki hasznosabban, kellemesebben sehol el nem töltheti mint a lyceumon.

— **Ügyvédi tanács — ingyen.** Debrecenben írásbeli feddésre ítélték egy odavaló ügyvédet, mert a kapujára kiíratta, hogy szegény embereknek ügyes-bajos dolgaikban ingyen adja a jogi tanácsot. Ezért kolleg á feljelentették és az ügyvédi kamara feddésre ítélté. Azonban a Kuriánál működő ügyvédi tanács a humanus érzésű ügyvédet teljesen felmentette és így kimondotta, hogy ezt bármelyik ügyvéd is megteheti a nélkül, hogy azzal az ügyvédi etika ellen vétene. Tehát szabad a szegényeknek ingyen is jogi tanácsot adni.

— **Táncmulatság Barkóczyánál.** A székeljudvarhelyi igazságügyi hivatalsszolgák e hó 25-én (szombaton) este 8 órától kezdődőleg, Barkóczy Albert Kossuth-utcai vendéglőjében zártkörű kosuras táncmulatságot rendeznek személyenkint 1 K és három személyes családonkint 2 K-ás belépési díjjal. A jegyváltásnál a meghívó előmutatandó. Jó zeneről és jó borról gondoskodott a rendezőség.

— **Bizonyítás kizárásával elítelt lapszerkesztő.** Csikszeredában: Kovács Lajos törvényszéki bíró elnöklésével, Baldi Aurél és Muraschki Róbert szavazó bírák részvételével eltűnt keltő ítéletet hozott a kir. törvényszék. Vakár P. Arthurt, a „Csikvármegye“ című függetlenségi politikai lap szerkesztőjét 2 havi fogházra és 1600 K pénzbüntetésre ítélté a bíróság egy 27 év óta Ditró község rovására folyó erdő-panama ügyében közölt cikkeiért. 1500 hold községi tulajdönt képező erdő elcsáfizásáról van szó, amely most sehol nem található. Ezt követeli Vakár lapszerkesztő a község javára és ezért büntették meg — a valódiság bizonyíthatásának kizárásával — a csikszeredai kir. törvényszéknél. A védői tisztet Dr. Nagy György hódmezővásárhelyi ügyvéd vállalta, de mikor a bíróság a bizonyítás ellen döntött, azonnal elhagyta a tárgyalási termet. Az ítélet nem jogerős, miután az ellen semmiségi panaszokat és felfolyamodást jelentett be úgy a védő, mint az elítelt. A marosvásárhelyi kir. ítélőtáblához kerül az ügy, a hol — előre láthatólag — esküdtszék elé utalják majd a nyilván téves bírói felfogásból eredt ítéletet

Eternit pala a jelenkor legtekélyesebb tetőfedő anyaga.

Eternit pala működik rendkívül szilárd, ruganyos, csekély súlyu, fagymentes, tűzbiztos és vihártálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedő anyag mindenütt, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fenyvesen bevált, ott is hol más tetőfedő anyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni.

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádoggal, kátrányolajozott tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet.

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelenlétekeny szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél s ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket vállal:

JAKOBOVITS ARTHUR

fiókja

SZÉKELYUDVARHELY,

Bethlen-utca 18. sz.

és szívesen szolgál tetősíkra:zok beküldése ellenében díjmentesen költségvetéssel.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

Milliók

használatjuk

Köhögés

rekedség, hurut és nyálkás-ság, göres és hörharut ellen

KAISER-féle

mell-karamellakat

a „három fenyővel.“

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánorvosoktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon! Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, valamint: **ZSETKÉY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Paplanokat raman mindenféle mintak szerint előnyös árakban, pontosan elkészít **Dáné Annuska** Székelyudvarhelyt, Temető-utca 4. sz.

Eladó vagy kiadó belsőség. Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szívességből a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz. elad és saját költségén párcelláz

Kovács Elek ingatlan forgalmi irodája **Marosvásárhelyt.**

Apaffy Mihály utca 2. szám.

Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó.

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyárral*, egy 700 és 1600 holdas földbirtok.

Pénzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönügyleteket, biztosításokat *gyorsan lebonyolít.*

614—1912 végrehszám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX t.c. 102 § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1912 évi 6285/2 számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Hangya foggyasztási szövetkezet erdélyi ki-rendeltsege javára 2488 K s jár erejéig 1912 évi dec hó 5-ik napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 611 K becsült következő ingóságok, u. m. 1 foggyer, szekerek házbitorok két 2 ló nyilvános árveresen eladotnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírószág 1912-ik évi V 336/2 számú végzése folytán 2488 K tőkekövetelés ennek 1912. júl. 3-tól 6 százalékos kamata egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 131 K 99 f bíróilag már megallapított költségek erejéig. Löveten az alperesnél leendő megtartására 1913 évi február hó 3-ik napjának 0 el után 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ig rőnek szükkég esetén, becsáron alul is el fognak adatni.

Amenyiben az elarverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t. c. 120. értelmében ezek javára s elrendeltetik.

Kelt Oklándon 1913. évi január hó 18.

POLLÁK IGNÁC

kir. bir. végrehajtó.

== ÉRTESÍTÉS. ==

Üzlet átalakítás miatt

a raktáraimban levő összes férfi és nődivatárucikkék, készruhák, cipők, fehérneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen lezállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai ujságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szük-

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok gyorsan, előnyösen beszerezhetők **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ség: kérlelhetlen ostorozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szívből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelynek erkölcsi és ön maga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely“-t.